

Sazivanje glavne skupštine dioničkog društva

Hećimović, Filip

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:224534>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRAVNI FAKULTET
KATEDRA ZA TRGOVAČKO PRAVO I PRAVO DRUŠTAVA

PRAVO DRUŠTAVA

FILIP HEĆIMOVIĆ

SAZIVANJE GLAVNE SKUPŠTINE DIONIČKOG DRUŠTVA

DIPLOMSKI RAD

MENTOR: prof.dr.sc. SINIŠA PETROVIĆ

Zagreb, 2024.

Izjava o izvornosti

Ja, Filip Hećimović, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Filip Hećimović, v.r.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Dioničko društvo.....	2
3. Glavna skupština dioničkog društva	3
3.1. Nadležnosti glavne skupštine.....	6
4. Sazivanje glavne skupštine	8
4.1. Razlozi za sazivanje glavne skupštine.....	8
4.1.1. Zakonski razlozi za sazivanje glavne skupštine.....	9
4.1.2. Razlozi za sazivanje glavne skupštine određeni statutom društva	11
4.1.3. Dobrobit društva kao razlog za sazivanje glavne skupštine.....	12
4.2. Ovlaštenici za sazivanje glavne skupštine.....	13
4.2.1. Uprava odnosno izvršni direktori	13
4.2.2. Nadzorni odnosno upravni odbor	14
4.2.3. Dioničari.....	16
4.2.4. Ostali ovlaštenici	18
4.3. Način sazivanja glavne skupštine	19
4.3.1. Društva dionice kojih su uvrštene na uređeno tržište.....	20
4.4. Rokovi za sazivanje glavne skupštine	22
4.5. Dnevni red i prijedlozi odluka koje treba donijeti	23
5. Posljedice nepoštivanja odredbi o sazivanju glavne skupštine.....	26
6. Zaključak.....	29
7. Literatura.....	31

1. Uvod

Razvojem gospodarske djelatnosti razvila su se i trgovačka društva, a osobito društva kapitala čiji je ogledni primjer dioničko društvo. Jedno od osnovnih obilježja dioničkog društva jest to da ono ima vlastitu pravnu sposobnost odvojenu od pravne sposobnosti dioničara što omogućava ograničavanje ekonomskog rizika samih dioničara činjenicom da je dioničko društvo poseban pravni subjekt u kojem sve ovlasti počivaju na njegovim organima.

Glavna skupština dioničkog društva je organ koji je obavezan i bez kojeg nema dioničkog društva, bez obzira je li pri osnivanju društva odabran dualistički ili monistički model. Kroz glavnu skupštinu u društvu djeluju dioničari koji svojim sudjelovanjem u raspravljanju i odlučivanju na glavnoj skupštini ostvaruju svoja upravljačka prava te nastoje poslovanje društva usmjeriti ka cilju radi kojeg je ono i osnovano. Međutim, da bi glavna skupština izvršavala svoje ovlasti ona mora biti sazvana na način koji će omogućiti dioničarima da u potpunosti ostvare upravljačka prava iz dionica čiji su imatelji.

Tema ovog rada je sazivanje glavne skupštine dioničkog društva kao bitna pretpostavka funkcioniranja glavne skupštine s obzirom na to da samo valjano sazvana glavna skupština može donositi pravno relevantne odluke.

U prvom dijelu navode se opća obilježja dioničkog društva, kao i načini ustroja dioničkih društava i njihovih organa. Drugi dio fokusiran je na pojam glavne skupštine, njezine ovlasti i način djelovanja, dok je u trećem i središnjem dijelu rada pobliže opisano sazivanje glavne skupštine s posebnim osvrtom na razloge za sazivanje, ovlaštenike, način i vrijeme sazivanja skupštine, te dnevni red s prijedlozima odluka. U četvrtom dijelu ukratko su opisane posljedice nepoštivanja odredbi o sazivanju glavne skupštine, a koje rezultiraju ništetošću i pobojnošću odluka donesenih na nezakonito sazvanoj glavnoj skupštini.

2. Dioničko društvo

Ovlasti u dioničkom društvu pripadaju organima, a ne članovima društva.¹ Glede uređenja odnosa između organa u dioničkom društvu valja naglasiti da su odredbe Zakona o trgovačkim društvima², u daljnjem tekstu: ZTD, koje uređuju to područje uglavnom kogentne, odnosno prisilne naravi te je autonomija uređenja odnosa koji se tiču ustroja, nadležnosti i djelovanja organa dioničkog društva izrazito uska, to stoga što se na taj način osigurava zaštita načela jednakog položaja dioničara. Naime, odredbom članka 211. ZTD-a, propisana je jednakost položaja dioničara pod istim uvjetima. Ukoliko bi bila dozvoljena široka autonomija uređenja odnosa unutar dioničkog društva, utoliko bi, primjerice, dioničari koji drže većinski udio u društvu mogli urediti odnose u društvu na način da štite vlastite interese nauštrb interesa ostalih dioničara, do razine na kojoj bi ih mogli potpuno obespraviti.³

Kada je riječ o uskoj autonomiji uređenja unutarnjih odnosa u dioničkom društvu, tada se to prvenstveno odnosi na odredbe ZTD-a koje propisuju obvezne organe koje svako dioničko društvo mora imati, ovisno o tome jesu li osnivači kod osnivanja društva ili dioničari kod izmjena statuta prihvatili dualistički ili monistički koncept ustroja.⁴

Kod dualističkog ustroja dioničkog društva u obvezne organe ubrajamo upravu, nadzorni odbor i glavnu skupštinu, pri čemu je vidljivo da su jasno razdvojene zadaće vođenja poslova društva koje obavlja uprava i nadzora nad vođenjem poslova društva koji vrši nadzorni odbor. Vođenje poslova i zastupanje društva povjereno je upravi, koju sukladno odredbi čl. 239. ZTD-a čine jedna ili više poslovno sposobnih fizičkih osoba. Ako upravu čini više osoba, jedna od njih mora biti imenovana predsjednikom uprave, pri čemu Zakon postavlja određena ograničenja glede imenovanja članova uprave. Međutim, Zakon osim toga ne propisuje posebne uvjete koje bi eventualni član uprave morao ispunjavati, već dopušta dioničarima da takve uvjete odrede statutom.⁵ Temeljna je zadaća nadzornog odbora nadziranje vođenja poslova društva od strane

¹ Barbić, J., Pravo društava, Knjiga druga, Društva Kapitala, Svezak I., Dioničko društvo, Sedmo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2020., str.739.

² Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine 111/1993., 34/1999., 121/1999., 52/2000., 118/2003., 107/2007., 164/2008., 197/2009., 111/2012., 12/2011., 68/2013., 110/2015., 40/2019., 34/2022., 114/2022., 18/2023., 130/2023.)

³ *Ibid.* str. 752.

⁴ *Ibid.* str. 739.

⁵ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 239.

uprave, imenovanje i opoziv članova uprave te zastupanje društva prema članovima uprave.⁶ Glavna skupština je organ društva kroz koji u društvu djeluju dioničari, no o tome detaljnije u nastavku rada.

Kod monističkog ustroja dioničkog društva, koji je u hrvatski pravni sustav uveden izmjenama i dopunama ZTD-a 2007. godine, obvezatni organi društva su upravni odbor i glavna skupština. Vođenjem društva, postavljanjem osnova za obavljanje predmeta poslovanja, imenovanjem i opozivom izvršnih direktora, nadziranjem kako se vode poslovi društva i zastupanjem društva prema izvršnim direktorima iscrpljuju se nadležnosti upravnog odbora propisane ZTD-om. Dakle, razvidno je kako zakon u suštini razlikuje pojmove „vođenje društva“ koje je povjereno upravnom odboru i „vođenje poslova društva“ koje je u nadležnosti izvršnih direktora koji uz eventualnu dužnost člana upravnog odbora, obnašaju i dnevne operativne zadatke. Izvršni direktori su vezani obveznim uputama koje im je ovlašten davati upravni odbor iz čega je vidljiv hijerarhijski odnos kakav ne postoji kod društava s dualističkim ustrojem.⁷ Osim upravnog odbora, glavna skupština je drugi obvezatni organ kod društava s monističkim ustrojem, a koja ima jednak položaj kao i kod društava s dualističkim sustavom ustroja.

3. Glavna skupština dioničkog društva

Članovi društva odnosno dioničari, imaju određena prava iz dionica koja su propisana zakonom i statutom, a koja dijelimo na imovinska i upravljačka.

Najvažnijim imovinskim pravom dioničara smatramo pravo na isplatu dijela dobiti društva odnosno dividende.⁸ Upravljačka prava dijelimo na: pravo glasa na glavnoj skupštini kao najvažnije upravljačko pravo, pravo sudjelovanja u glavnoj skupštini koje uključuje i pravo na raspravljanje, obaviještenost i pravo pobijati odluke glavne skupštine. Odredbom čl. 169. st. 1. ZTD-a, zabranjen je pluralni votum, tj. propisano je kako iz svake dionice proizlazi pravo glasa u skupštini društva, dok je stavkom 3. istog članka zabranjeno izdavati dionice koje za isti iznos temeljnog kapitala koji se na njih odnosi daju različito pravo glasa u skupštini društva. Međutim, navedeno pravno pravilo propisuje i iznimku određenu stavkom 2., a koja propisuje da je bez prava glasa moguće izdavati jedino povlaštene dionice pod uvjetom da udio u

⁶ Petrović, S., Ceronja, P., Osnove prava društava – Deveto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2019., str. 132.

⁷ Petrović *et.al.*, *op.cit.* bilj. 6., str 137.-138.

⁸ *Ibid.* str. 95.

temeljnog kapitalu koji se odnosi na takve dionice ne smije preći polovinu ukupnog iznosa temeljnog kapitala društva.⁹

Vidimo dakle da su upravljačka prava dioničara uglavnom povezana uz glavnu skupštinu društva iz čega izvodimo i položaj tog organa u društvu. Naime, ZTD, slijedeći praksu ostalih europskih država kontinentalnog pravnog sustava¹⁰ ne definira sam pojam glavne skupštine, već odredbom čl. 274. propisuje kako dioničari u stvarima društva svoja prava ostvaruju na glavnoj skupštini ako zakonom nije drugačije određeno.¹¹ Slijedom navedene odredbe, možemo kazati kako je glavna skupština organ društva kroz koji djeluju dioničari¹² čime se stvara volja društva,¹³ a glavnu skupštinu možemo promatrati kao mjesto gdje se ostvaruje dioničarska demokracija.¹⁴ Sve navedeno djelovanje dioničara u skupštini usmjereno je na stvaranje unutarnje volje društva kojom oni usmjeravaju društvo prema zajedničkom cilju, radi kojeg su na koncu i udruženi u takvu zajednicu, dok s druge strane, tu volju prema van očituje uprava odnosno izvršni direktori (u određenim slučajevima i nadzorni odnosno upravni odbor), koji su po zakonu ovlašteni zastupati društvo.¹⁵ Prema tome se razlikuje zadaća glavne skupštine koju se ne može svrstati ni pod pojam „*vođenje poslova društva*“ koji je u nadležnosti uprave tj. izvršnih direktora, niti pod pojam „*vođenje društva*“ koji je u nadležnosti upravnog odbora.

Svako dioničko društvo (uključujući i predružstvo) mora imati glavnu skupštinu što je čini obveznim organom svakog dioničkog društva, bez kojeg društvo kao takvo ne bi moglo postojati¹⁶ te je glavna skupština jedino mjesto gdje dioničari mogu donositi odluke, za razliku od društava s ograničenom odgovornošću, kod kojih pod određenim uvjetima, članovi društva mogu donositi odluke i bez održavanja skupštine. Glavna skupština je također i stalan organ dioničkog društva, ne u smislu njena sastava, već u smislu da je društvo konstantno mora imati, dok se njen sastav mijenja ovisno o tome tko su u danom trenutku članovi društva odnosno dioničari.¹⁷

⁹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 169.

¹⁰ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1283.

¹¹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 274. st. 1.

¹² Petrović, *et.al.*, *op.cit.* bilj. 6., str. 139.

¹³ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1283.

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Ibid.* str. 1284.

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ *Ibid.* str.1285.

Za razliku od primjerice njemačkog ili švicarskog uređenja, hrvatski pravni sustav ne razlikuje redovnu i izvanrednu glavnu skupštinu.¹⁸ Međutim, ZTD razlikuje glavnu i posebnu skupštinu, pri čemu se pojam glavne skupštine, koju teoretski možemo nazvati redovnom glavnom skupštinom, odnosi na skupštinu u kojoj imaju pravo sudjelovati svi dioničari, kako je to propisano generalnom odredbom čl. 274. ZTD-a, dok je posebna skupština uređena odredbom čl. 295. ZTD-a, a koja se odnosi na slučajeve kod kojih zakon ili statut propisuju da određene odluke donose samo određeni dioničari, odnosno imatelji dionica koje čine rod dionica. Tada ti dioničari mogu svoja upravljačka prava koristiti na posebnoj skupštini samo tih dioničara ili odvojenim glasovanjem na glavnoj skupštini.

U radu glavne skupštine sudjeluju dioničari ili osobe koje ih zastupaju, članovi uprave odnosno izvršni direktori, članovi nadzornog odnosno upravnog odbora, zatim revizori društva, predsjednik glavne skupštine (ako ne sudjeluje u nekom drugom svojstvu) i javni bilježnik sa zadaćom sastavljanja zapisnika o održanoj glavnoj skupštini.¹⁹ Također, pri zasjedanju glavne skupštine mogu sudjelovati i posebni revizori kad ih imenuje glavna skupština, revizori pripajanja i spajanja, stručne osobe radi davanja objašnjenja dioničarima i sl.²⁰

ZTD ne propisuje obvezu postojanja kvoruma na glavnoj skupštini, već ostavlja otvorenom mogućnost da se takav uvjet za održavanje valjane skupštine propiše statutom. Međutim, ako je statutom određen kvorum, tada odmah kod sazivanja glavne skupštine mora biti određeno održavanje sljedeće skupštine ako na ovoj prvoj kvorum ne bude ispunjen, pri čemu ta naredna skupština može valjano donositi odluke neovisno o zastupljenosti dioničara na istoj.²¹

Od kvoruma je potrebno razlikovati većinu koja je nužna za donošenje odluka na glavnoj skupštini. Temeljno pravilo propisano je odredbom čl. 290. ZTD-a koja propisuje potrebnu većinu glasova za donošenje odluka, a to je obična većina danih glasova dioničara, pri čemu se zakonom ili statutom može odrediti neka veća većina ili se mogu zahtijevati i još neke dodatne pretpostavke.²² Iz same formulacije navedene odredbe proizlazi kako se kod donošenja odluke broje samo dani glasovi koji mogu biti za ili protiv predložene odluke, dok se suzdržani glasovi ne uvažavaju.

¹⁸ *Ibid.* str.1286.

¹⁹ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1345.

²⁰ *Ibid.* str. 1347.

²¹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 289.

²² Zakon o trgovačkim društvima, čl. 290.

Za donošenje pojedinih odluka ZTD traži kvalificiranu većinu, pa je tako za donošenje odluke hoće li se izmijeniti statut, povećati ili smanjiti temeljni kapital, isključiti ili ograničiti pravo prvenstva pri upisu novih dionica te odluke o prestanku društva potrebna tročetvrtinska većina temeljnog kapitala zastupljenog na glavnoj skupštini, dok je većina od tri četvrtine danih glasova potrebna za odluku o opozivu člana nadzornog ili upravnog odbora te odluku kojom glavna skupština daje odobrenje upravi za poduzimanje poslova za koje joj je uskraćena suglasnost nadzornog odbora koju je uprava po statutu morala zatražiti.²³ Naravno, moguće je statutom odrediti i neku drugu većinu potrebnu za donošenje odluka te odrediti ispunjenje nekih dodatnih pretpostavki, pri čemu kvalificirana većina određena statutom ne može biti manja od one propisane zakonom osim pri donošenju odluke o povećanju temeljnog kapitala ulozima.

3.1. Nadležnosti glavne skupštine

Kao što je već rečeno, odredbe ZTD-a kojima se uređuju unutarnji odnosi između organa, pa tako i nadležnosti su izrazito prisilne naravi, što u suštini znači da je mogućnost prijenosa određenih poslova ili ovlasti s jednog organa na drugi vrlo mala. Nadležnosti glavne skupštine proizlaze iz samog zakona i statuta društva.

Odredbom čl. 275. Zakona o trgovačkim društvima propisane su nadležnosti glavne skupštine. Takve nadležnosti možemo nazvati i zakonskim nadležnostima²⁴, a navedenom odredbom propisano je kako glavna skupština odlučuje o onome što je izričito određeno zakonom i statutom društva, a osobito o:

1. izboru i opozivu članova nadzornog, odnosno upravnog odbora, osim ako ih se ne imenuje u taj odbor,
2. upotrebi dobiti,
3. politici primitaka i izvješćima o primicima za članove uprave i članove nadzornog odbora, odnosno izvršne direktore i članove upravnog odbora, društava dionice kojih su uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja,
4. davanju razrješnice članovima uprave i nadzornog, odnosno upravnog odbora,
5. imenovanju revizora društva,
6. izmjenama statuta,

²³ Petrović *et.al.*, *op.cit.* bilj. 6., str. 146.

²⁴ Kruhek, D., *Razlike između glavne skupštine dioničkog društva i skupštine društva s ograničenom odgovornošću*, Diplomski rad, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2022., str. 3.

7. povećanju i smanjenju temeljnoga kapitala društva,
8. imenovanju revizora za ispitivanje radnji obavljenih u osnivanju društva ili radnji vođenja poslova društva i utvrđivanju naknade za njegov rad,
9. uvrštenju dionica društva na uređeno tržište radi trgovanja i o povlačenju dionica s toga tržišta,
10. prestanku društva.²⁵

Stavkom 2. članka 175. ZTD-a, propisano je kako glavna skupština odlučuje o vođenju poslova društva isključivo na zahtjev uprave odnosno izvršnih direktora društva. Uprava može tako postupiti u dva slučaja. U slučaju izostanka suglasnosti nadzornog odbora za poduzimanje određenih poslova kada je ona predviđena statutom, glavna skupština ne može odbiti odlučivati o postavljenom zahtjevu te o njemu odlučuje tročetvrtinskom većinom danih glasova, kako je to propisano člankom 263. stavkom 5. ZTD-a. Drugi slučaj bi bio kada uprava samoinicijativno traži mišljenje glavne skupštine o određenoj stvari iz spektra vođenja poslova društva. Tada glavna skupština može odbiti donijeti odluku, te stvar vraća upravi društva na odlučivanje.²⁶ Također, glavna skupština je ovlaštena donositi odluke o vođenju poslova društva i na traženje upravnog odbora.²⁷

Osim već navedenih ovlasti koje su izričito određene odredbom čl. 275., ZTD kroz niz odredbi stavlja određene poslove u nadležnost glavne skupštine, pa tako između ostalog i donošenje odluke o izdavanju dionica, davanje ovlasti za stjecanje vlastitih dionica društva, ukidanje povlaštenosti dioničara, odluku o sklapanju, promjeni i otkazu poduzetničkog ugovora, odluku o priključivanju društva drugom društvu te o suglasnosti koju bi trebalo dati to drugo buduće glavno društvo, odobravanje ugovora o pripajanju i spajanju društava, odlučivanje o podjeli ili preoblikovanju društva i sl.

Iako je u praksi vrlo malo takvih slučajeva, važno je spomenuti tzv. statutarnu nadležnost glavne skupštine²⁸ kao nadležnost glavne skupštine koja je određena statutom društva. Međutim, s obzirom na već spomenutu kogentnu narav odredbi koje uređuju razgraničenja nadležnosti između organa unutar dioničkog društva, statut, sukladno odredbi čl. 173. st. 4. ZTD-a, može određeni posao staviti u nadležnost glavne skupštine samo kada je zakonom izričito dopušten takav prijenos nadležnosti ili kada za određeno pitanje zakonom nije propisana nadležnost

²⁵ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 275. st. 1.

²⁶ Petrović *et.al.*, *op.cit.* bilj. 6., str. 140.

²⁷ *Ibid.*

²⁸ Kruhek, D., *op.cit.* bilj. 35., str.3.

drugog organa društva. Primjer za dopušteni prijenos nadležnosti između organa u društvu postoji u postupku utvrđivanja godišnjih financijskih izvješća. Naime, u pravilu godišnja financijska izvješća sastavljaju uprava, odnosno izvršni direktori koji ih onda podnose nadzornom, odnosno upravnom odboru na ispitivanje i utvrđenje. Međutim, odredbe čl. 300.e i čl. 272.h st. 5. ZTD-a predviđaju mogućnost da uprava i nadzorni, odnosno izvršni direktori i upravni odbor, ustupe glavnoj skupštini utvrđivanje godišnjih financijskih izvješća, odnosno ako se nadzorni ili upravni odbor ne suglase sa spomenutim izvješćima podnesenim od strane uprave ili izvršnih direktora.²⁹

Važno je spomenuti i određene nadležnosti glavne skupštine koje nisu propisane ni zakonom niti statutom a koje proizlaze iz same biti dioničkog društva. Polazeći od toga kako svako društvo ima određeni cilj djelovanja, članovi imaju važno pravo odlučivati o onome što bi eventualno moglo ugroziti taj cilj, iako bi gramatičkim tumačenjem zakona, takvi poslovi spadali u široku nadležnost uprave odnosno upravnog odbora.³⁰ Međutim, odgovor na takvu situaciju daje odredba članka 552. ZTD-a prema kojoj u slučaju prijenosa cijele imovine društva ili imovine vrijednosti veće od ¼ iznosa temeljnog kapitala, pravna valjanost takvog ugovora ovisi o suglasnosti glavne skupštine koja se daje na način kao da se radi o izmjeni statuta društva, osim ako se radi o postupcima pripajanja, spajanja ili podjele društva.³¹

4. Sazivanje glavne skupštine

4.1. Razlozi za sazivanje glavne skupštine

Odredbom čl. 277. st. 1. propisana je dužnost održavanja glavne skupštine u prvih osam mjeseci poslovne godine.³² Kako bi glavna skupština mogla donositi odluke iz svoje nadležnosti, ista mora biti valjana sazvana. Glavna skupština se ne može sazvati tek tako, reda radi, već je za njeno sazivanje potreban valjan razlog budući da nije cilj održavanja glavne skupštine samo okupljanje dioničara i ostalih sudionika, već i donošenje odluka iz njene nadležnosti a koje su bitne za funkcioniranje društva.³³ ZTD odredbom članka 277. stavka 1.

²⁹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 300.e st. 1.

³⁰ Barbić, *op.cit.* bilj 1., str. 1292.

³¹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 552. st. 1.

³² Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 1.

³³ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1297.

utvrđuje obvezu sazivanja skupštine u slučajevima određenim zakonom i statutom kao i uvijek kada to zahtijevaju interesi društva.³⁴

4.1.1. Zakonski razlozi za sazivanje glavne skupštine

Dužnost sazivanja glavne skupštine propisana zakonom odnosi se na slučajeve kada zakon izričito određuje obvezu održavanja glavne skupštine te kada društvo poduzima neku mjeru za koju je potrebna odluka odnosno suglasnost glavne skupštine društva. Kada govorimo o zakonskoj obvezi sazivanja glavne skupštine, to se prvenstveno odnosi na obveze propisane Zakonom o trgovačkim društvima. Kada se utvrdi da društvo posluje s gubitkom u iznosu jednakom ili većem od polovine temeljnog kapitala, tada je uprava dužna sazvati glavnu skupštinu i izvijestiti je o tome, a sve sukladno odredbi čl. 251. st. 1. ZTD-a.³⁵ Analogno tome, odredbom čl. 272.h st. 4., propisana je takva dužnost i upravnog odbora kod društava s monističkim ustrojem. Spomenutom generalnom odredbom čl. 277. st. 1., propisano je kako su uprava tj. izvršni direktori dužni odmah sazvati glavnu skupštinu društva nakon što zaprimе izvještaje nadzornog odnosno upravnog odbora o godišnjim financijskim izvješćima, izvješće o stanju društva i prijedlog odluke o upotrebi dobiti. Nadalje, ZTD odredbom čl. 278. propisuje dužnost sazivanja glavne skupštine kada to pisano zatraže dioničari koji zajedno drže udjele u visini od 5% temeljnoga kapitala društva, uz navođenje svrhe i razloga sazivanja te skupštine, ali o tome više u nastavku rada. Dodatan razlog za sazivanje glavne skupštine propisan ZTD-om, bio bi i slučaj *squeeze out*-a, odnosno kada glavni dioničar tj. dioničar koji je imatelj dionica koje čine najmanje 95% temeljnog kapitala društva zatraži od skupštine donošenje odluke temeljem koje će mu se prenijeti dionice manjinskih dioničara uz isplatu primjerene otpremnine tim dioničarima.³⁶

Osim ZTD-a, kao *lex generalis*-a, niz drugih zakona kao *leges speciales* za pojedine slučajeve propisuju obvezu sazivanja glavne skupštine.

Tako je primjerice odredbom čl. 341. st. 1. Zakona o tržištu kapitala³⁷ određeno kako odluku kojom se povlače dionice ili drugi vlasnički vrijednosni papiri s uvrštenja na uređenom tržištu može donijeti glavna skupština dioničkog društva čije je sjedište u Republici Hrvatskoj te dionice kojeg su uvrštene na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj ili drugoj državi članici

³⁴ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 1.

³⁵ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 251. st. 1.

³⁶ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 300.f st. 1.

³⁷ Zakon o tržištu kapitala (Narodne novine 65/2018, 17/2020, 83/2021, 151/2022)

Europske Unije,³⁸ iz čega proizlazi da je i donošenje takve odluke jedan od razloga za sazivanje glavne skupštine.³⁹

Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi⁴⁰ propisuje dužnost uprave na sazivanje skupštine i stavljanje prijedloga za provedbu mjera koje su potrebne za ostvarivanje adekvatnosti kapitala, a koje su u nadležnosti glavne skupštine, u slučaju da je utvrđeno kako je kapital društva postao neadekvatan, odnosno ako je došlo do nepovoljnog odnosa između dugoročnih izvora financiranja i opsega i vrste poslova koju poduzetnik obavlja te rizika kojima je izložen u poslovanju.⁴¹

Kod postupka preuzimanja dioničkog društva koji je uređen Zakonom o preuzimanju dioničkih društava⁴², od trenutka zaprimanja obavijesti osobe kod koje je nastala obveza objavljivanja ponude za preuzimanje ili osobe kod koje nije nastala takva obveza, ali koja svejedno namjerava izvršiti preuzimanje, na snazi su određena ograničenja djelovanja uprave i nadzornog tj. upravnog odbora. Naime, nakon objave navedene obavijesti pa sve do objavljivanja izvješća o preuzimanju, ostalim organima ciljnog društva zabranjeno je bez odobrenja glavne skupštine donijeti odluku o povećanju temeljnog kapitala, sklapanju poslova izvan kruga redovitog poslovanja ciljnog društva ili postupati na bilo koji način koji bi mogao ozbiljnije ugroziti daljnje poslovanje ciljnog društva. Jednako tako ne smiju donijeti odluku o stjecanju i otuđivanju vlastitih dionica ciljnog društva ili vrijednosnih papira koji daju pravo na te dionice ili djelovati na način koji bi mogao ometati ili onemogućiti ponudu za preuzimanje.⁴³ Dakle, za poduzimanje svih navedenih radnji bilo bi potrebno sazvati glavnu skupštinu društva s prijedlogom odobrenja tih poslova.

Zakon o kreditnim institucijama⁴⁴ propisuje ovlast Hrvatske narodne banke na sazivanje glavne skupštine u postupku rane intervencije s utvrđivanjem dnevnog reda i prijedlogom odluka koje je potrebno donijeti ako dioničko društvo, koje je kreditna institucija, ne postupi prema nalogu

³⁸ Zakon o tržištu kapitala, čl. 341. st. 1.

³⁹ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1299.

⁴⁰ Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine 108/2012, 144/2012, 81/2013, 112/2013, 121/2013, 78/2015, 71/2015, 114/2022)

⁴¹ Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, čl. 3. t. 8., čl. 10. st.1.

⁴² Zakon o preuzimanju dioničkih društava (Narodne novine 109/2007, 36/2009, 108/2012, 90/2013, 99/2013, 148/2013)

⁴³ Zakon o preuzimanju dioničkih društava, čl. 42. st. 1.

⁴⁴ Zakon o kreditnim institucijama (Narodne novine 159/2013, 19/2015, 102/2015, 15/2018, 70/2019, 47/2020, 146/2020, 151/2022)

Hrvatske narodne banke i samo sazove glavnu skupštinu s navođenjem dnevnog reda i prijedloga odluka koje treba donijeti, a koje je odredila Hrvatska narodna banka.⁴⁵

Razlozi zbog kojih bi Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga mogla sazvati glavnu skupštinu društva propisani su odredbama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom⁴⁶, Zakona o alternativnim investicijskim fondovima⁴⁷, Zakona o obveznim mirovinskim fondovima⁴⁸ i Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima⁴⁹. Naime, ta obveza sazivanja skupštine temelji se na ovlasti HANFA-e da naloži tom fondu ili društvu sazivanje glavne skupštine s prijedlogom opoziva člana nadzornog, odnosno upravnog odbora ukoliko član tog odbora kod društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondom ili alternativnim investicijskim fondom, odnosno mirovinskog društva ne ispunjava uvjete za članstvo u tom odboru ili krši svoje dužnosti.⁵⁰ HANFA je također temeljem odredbe čl. 238. st. 1. t. 2. Zakona o osiguranju⁵¹, ovlaštena dati upravi i nadzornom odboru društva za osiguranje nalog za sazivanje glavne skupštine te dati prijedlog odluka ako pri provođenju nadzora ustanovi teže kršenje pravila o upravljanju rizikom od strane društva za osiguranje.⁵²

4.1.2. Razlozi za sazivanje glavne skupštine određeni statutom društva

Uzimajući u obzir već iznesene kogentne odredbe ZTD-a, malo je mogućnosti koje bi se mogle predvidjeti statutom kao razlog sazivanja glavne skupštine, budući da bi bile ništave odredbe statuta kojima bi se zadiralo u zakonske nadležnosti ostalih organa u društvu. No, usprkos uskom spektru mogućnosti, ipak postoje slučajevi kada bi mogli govoriti o razlozima za sazivanje određenima statutom društva, pa tako odredba čl. 227. st. 2. ZTD-a propisuje da se statutom može odrediti da je za prijenos dionica koje glase na ime, a nisu izdane u nematerijaliziranom obliku (vinkulirane dionice),⁵³ potrebno odobrenje društva te se istodobno određuje organ koji daje tu suglasnost, a to dakako može biti i glavna skupština pa bi davanje takve suglasnosti bio statutarni razlog za sazivanje glavne skupštine. Jednako tako, kod

⁴⁵ Zakon o kreditnim institucijama, čl. 235.a. st. 1 t. 8. i čl. 235.b st. 1.

⁴⁶ Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (Narodne novine br. 44/2016, 126/2019, 110/2021, 76/2022)

⁴⁷ Zakon o alternativnim investicijskim fondovima (Narodne novine br. 21/2018, 126/2019, 110/2021, 83/2023)

⁴⁸ Zakon o obveznim mirovinskim fondovima (Narodne novine br. 19/2014, 93/2015, 102/2015, 64/2018, 115/2018, 58/2020, 156/2023)

⁴⁹ Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (Narodne novine br. 19/2014, 29/2018, 115/2018, 156/2023)

⁵⁰ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1299.

⁵¹ Zakon o osiguranju (Narodne novine 30/2015, 112/2018, 63/2020, 133/2020, 151/2022)

⁵² Zakon o osiguranju, čl.238. st.1.

⁵³ Petrović *et.al.*, *op.cit.* bilj. 6., str. 89.

sazivanja glavne skupštine na zahtjev manjine, statutom se može predvidjeti da dioničari koji imaju manje od dvadesetoga dijela temeljnog kapitala mogu tražiti sazivanje glavne skupštine, slijedom čega bi i taj slučaj mogli promatrati kao statutom određeni razlog sazivanja glavne skupštine.

4.1.3. Dobrobit društva kao razlog za sazivanje glavne skupštine

Dobrobit, odnosno interesi društva, kako je navedeno u čl. 277. st. 1. ZTD-a, treći je izričit razlog sazivanja glavne skupštine. Zakon stavlja sazivanje glavne skupštine radi dobrobiti društva u nadležnost nadzornog odnosno upravnog odbora. Tako je člankom 263. stavkom 4. ZTD-a propisano kako nadzorni odbor može sazvati glavnu skupštinu društva, a dužan je to učiniti kada je to potrebno radi dobrobiti društva, pri čemu odluku o sazivanju glavne skupštine, nadzorni odbor donosi većinom glasova.⁵⁴ Analogno tome, odredbom čl. 272.h st. 2 propisana je obveza upravnog odbora sazvati glavnu skupštinu kada je to potrebno radi dobrobiti društva, o čemu također, kao i nadzorni odbor, donosi odluku većinom glasova.⁵⁵ Prema Barbiću, takvo rješenje iako nije izričito propisano, trebalo bi primijeniti i na upravu društva, s obzirom da je ona dužna poduzimati sve što je u interesu društva, pa ako bi u interesu društva bilo održavanje glavne skupštine, uprava bi je bila dužna sazvati.⁵⁶

Međutim, postavlja se pitanje na što se odnosi izraz „*dobrobit*“ odnosno „*interesi društva*“, a odgovor na to pitanje je prepušten organu koji je ovlašten sazvati skupštinu. Odgovarajući na navedeno pitanje, bitno je razlikovati interese društva i interese u društvu. Dioničari u pravilu najviše imaju interes za isplatom što veće dividende ili da se tržišna vrijednost njihovih dionica poveća kako bi ih kasnije mogli prodati. Tu dolazi do mogućeg sukoba interesa ako su pojedini dioničari ujedno i članovi nadzornog ili upravnog odbora pa odredbu koja ovlašćuje te organe da sazovu glavnu skupštinu radi dobrobiti društva, koriste kako bi ostvarili neke partikularne i u pravilu kratkoročne interese nauštrb dugoročnih interesa samog društva i njegova poslovanja. Moguće je i da nadzorni odnosno upravni odbor budu pod utjecajem većinskih dioničara, pa nastojeći zadržati svoje položaje postupaju prema uputama tih dioničara iako to možda nije uvijek u skladu s interesima društva.⁵⁷ Primjeri dobrobiti društva kao razloga za sazivanje skupštine bili bi kada bi uprava ili izvršni direktori propustili sazvati glavnu skupštinu kada bi

⁵⁴ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 263. st. 4.

⁵⁵ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 272.h st. 2.

⁵⁶ Barbić, *op.cit.* bilj. 4., str. 1301.

⁵⁷ Petrović *et.al.* *op.cit.* bilj. 6., str. 112.

to bili dužni učiniti, pa nadzorni ili upravni odbor sazove skupštinu jer to zahtijeva dobrobit društva⁵⁸ ili u slučaju kada postoje suprotna stajališta između uprave i nadzornog odbora u pogledu određenih pitanja važnih za buduće djelovanje društva poput predmeta poslovanja i slično. Važno je za naglasiti kako usprkos širokom značenju pojma dobrobit ili interesi društva, razlog za sazivanje skupštine ne može biti nešto čime se mijenja njezina nadležnost već je, da bi glavna skupština djelovala unutar granica svojih nadležnosti, nužan valjan razlog za njezino sazivanje koji ne može značiti proširivanje nadležnosti glavne skupštine.⁵⁹

4.2. Ovlaštenici za sazivanje glavne skupštine

Naprijed izneseni razlozi za sazivanje glavne skupštine dioničkog društva ukazuju na to tko je sve ovlašten na sazivanje glavne skupštine. Zakon o trgovačkim društvima ovlast za sazivanje glavne skupštine daje upravi, izvršnim direktorima, nadzornom te upravnom odboru, likvidatorima društva i dioničarima. Također, kako je već rečeno, određeni drugi propisi daju ovlasti za sazivanje glavne skupštine, pa tako Zakon o kreditnim institucijama tu ovlast daje Hrvatskoj narodnoj banci i posebnoj upravi kreditne institucije, a slična ovlast dana je i posebnoj upravi dioničkog društva za osiguranje u skladu s odredbama Zakona o osiguranju.

ZTD dopušta da se statutom ovlaste određene osobe na sazivanje glavne skupštine primjerice pojedinačno članovi uprave, izvršni direktori, predsjednik ili pojedini članovi nadzornog, odnosno upravnog odbora, prokuristi, neki dioničari, ali i osobe izvan samog društva.⁶⁰ Odredbom statuta koja bi dala takvu ovlast određenim osobama nastoji se umanjiti strogi formalitet odredbi ZTD-a te olakšati sazivanje glavne skupštine.

4.2.1. Uprava odnosno izvršni direktori

Odredba čl. 277. st. 2. ZTD-a propisuje kako glavnu skupštinu saziva uprava koja o tome odlučuje običnom većinom glasova te kako se to analogno primjenjuje i na izvršne direktore kada oni sazivaju glavnu skupštinu.⁶¹ Kao što je već izneseno o većini potrebnoj za donošenje odluka na glavnoj skupštini, tako i ovdje obična većina znači da se broje samo dani glasovi koji mogu biti za ili protiv, dok se glasovi koji su suzdržani ne broje. Međutim, potrebno je da uprava ima onaj broj članova koji je predviđen statutom društva kako bi bila podobna za

⁵⁸ Barbić *op.cit.* bilj.1., str. 1306.

⁵⁹ *Ibid.* str. 1302.

⁶⁰ *Ibid.* str. 1314.

⁶¹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 2.

sazivanje glavne skupštine.⁶² Ako bi uprava imala manji broj članova od onog određenog statutom, nadzorni odbor bi morao najprije imenovati nove članove uprave ili privremeno imenovati zamjenika člana uprave iz svojih redova kako bi uprava bila potpuna i na taj način podobna za donošenje odluke o sazivanju skupštine.⁶³ Uzimajući u obzir da je ta većina propisana kogentnom odredbom, bez pravnog učinka bi bila odredba statuta koja bi propisivala neku drugu većinu.

Zakon nadalje propisuje kako su odluku o sazivanju glavne skupštine ovlaštene donijeti osobe koje su u sudskom registru upisane kao članovi uprave.⁶⁴ Međutim, navedenu odredbu ne treba tumačiti suviše formalistički, budući da je upis u sudskom registru deklaratorne naravi.⁶⁵ Dakle, kada bi u sazivanju skupštine sudjelovao član uprave koji je upisan kao takav u sudski registar, ali je valjano opozvan, ne bi bila pravno valjana odluka o sazivanju skupštine s obzirom na to da je za postojanje svojstva člana uprave odlučujući dan kad je donesena odluka o imenovanju ili opozivu.⁶⁶ Jednako tako, ako bi osoba bila imenovana članom uprave, ali u sudski registar nije proveden upis tog imenovanja, trebalo bi joj priznati ovlast za sudjelovanje u radu uprave, pa tako i u sazivanju glavne skupštine društva.⁶⁷ Sve navedeno ide u smjeru olakšavanja sazivanja glavne skupštine kako njen rad ne bi bio blokiran iz razloga što određene odluke nisu upisane u sudski registar. Kada uprava donese odluku o sazivanju skupštine, ona će na temelju te odluke sazvati skupštinu, no ona također može odrediti osobu koja će biti zadužena za provedbu te odluke, te će to u većini slučajeva biti predsjednik uprave.⁶⁸

4.2.2. Nadzorni odnosno upravni odbor

Nazivi nadzornog odnosno upravnog odbora već na prvi pogled diferenciraju uloge tih organa u djelovanju društva. Tako je kod društava s dualističkim sustavom ustroja, nadzorni odbor organ čija je temeljna dužnost nadzirati vođenje poslova društva bez uplitanja u samo vođenje poslova društva. S druge strane, u monističkom sustavu ustroja društva, upravni odbor, kako mu i sam naziv kaže „*upravlja*“, odnosno objedinjava nadzornu funkciju i vođenje poslova društva, pa tako osnovnu dužnost upravnog odbora zakon, ali i pravna teorija definiraju

⁶² Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1304.

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277.st. 2.

⁶⁵ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1305.

⁶⁶ Petrović *et.al.*, *op.cit.* bilj. 6., str.121.

⁶⁷ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1305.

⁶⁸ *Ibid.* str. 1306.

kao „vođenje društva“. Međutim, u kontekstu sazivanja glavne skupštine, nadzorni, odnosno upravni odbor imaju praktički iste ovlasti.

Odredbom čl. 263. st. 4. ZTD-a, koja uređuje nadležnosti nadzornog odbora, propisano je kako nadzorni odbor može sazvati glavnu skupštinu društva te kako je on to dužan učiniti kada je to potrebno radi dobrobiti društva.⁶⁹ Analogno toj odredbi, čl. 272.h st. 2. ZTD-a, propisuje istu ovlast, odnosno dužnosti upravnog odbora te dodaje kako upravni odbor može pojedine radnje u vezi s pripremom i vođenjem glavne skupštine povjeriti izvršnim direktorima.⁷⁰ Tako širokom ovlasti nadzornog odnosno upravnog odbora prema kojoj ti organi „*mogou*“ sazvati skupštinu kada to ocijene potrebnim, ZTD otklanja potrebu da detaljno opisuje, pa čak i taksativno nabraja slučajeve u kojima bi nadzorni i upravni odbor mogli sazvati glavnu skupštinu. Iz načina na koji su nomotehnički uređene gore navedene odredbe razvidno je kako su nadzorni odnosno upravni odbor ovlašteni sazvati glavnu skupštinu uvijek kada smatraju potrebnim donošenje neke odluke koja je u nadležnosti glavne skupštine. Različita od mogućnosti sazivanja skupštine jest dužnost nadzornog odnosno upravnog odbora da sazovu glavnu skupštinu uvijek kada to zahtijeva dobrobit društva, no o tome je već bilo riječi.

Glede formalnosti prilikom donošenja odluke o sazivanju skupštine, navedene odredbe čl. 263. st. 4. i čl. 272.h st. 2. ZTD-a propisuju kako i nadzorni i upravni odbor običnom većinom glasova odlučuju o sazivanju glavne skupštine. Međutim, dodatni uvjet postavljen je odredbom čl. 267. ZTD-a, koja uređuje način odlučivanja u nadzornom odboru, a na čiju analognu primjenu upućuje i odredba čl. 272.j st. 3. koja uređuje način odlučivanja u upravnom odboru. Navedenom odredbom propisan je kvorum za donošenje odluka u nadzornom odnosno upravnom odboru, pa je tako propisano kako nadzorni tj. upravni odbor može donositi odluke ako pri odlučivanju sudjeluje najmanje polovica od propisanog broja članova tog organa, pri čemu njihov broj ne smije biti manji od tri.⁷¹ Iako je stavkom 2. članka 267. ZTD-a, ostavljena mogućnost da se statutom odredi većina potrebna za donošenje odluka u nadzornom odnosno upravnom odboru, važno je za naglasiti da je već navedenim kogentnim odredbama čl. 263. st. 4. i čl. 272.h st. 2. ZTD-a, ta mogućnost izričito isključena.

Bitno je za naglasiti da za valjanost odluke o sazivanju glavne skupštine, članovi tih organa moraju biti valjano imenovani. Nevaljana bi bila odluka o sazivanju glavne skupštine ako bi odluka kojom su izabrani i imenovani članovi nadzornog odnosno upravnog odbora koji

⁶⁹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 263. st. 4.

⁷⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 272.h st. 2.

⁷¹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 267.st. 1.

sazivaju tu skupštinu, bila ništetna. No, ako je odluka o imenovanju članova nadzornog odnosno upravnog odbora pobjorna, tada bi sazivanje glavne skupštine od strane tako izabranog nadzornog odnosno upravnog odbora bilo valjano sve dok se povodom tužbe za pobijanje ne oglasi ništetnom odluka o izboru članova tih odbora.⁷²

4.2.3. Dioničari

Ovlast dioničara na sazivanje glavne skupštine, u ZTD-u, ali i pravnoj teoriji naziva se još i sazivanje skupštine na zahtjev manjine. Odredba čl. 278. st. 1. ZTD-a propisuje kako se glavna skupština mora sazvati ako to pisano zatraže dioničari koji zajedno imaju udjele u visini od 5% temeljnog kapitala društva. Uz taj zahtjev, dioničari moraju navesti svrhu i razlog sazivanja te skupštine.⁷³ Navedena odredba također otvara mogućnost da se statutom društva odredi kako to mogu učiniti i dioničari koji zajedno drže manje od zakonskog minimuma od 5% temeljnog kapitala, ali u isto vrijeme ne dozvoljava da se statutom odredi neki veći udio u temeljnom kapitalu koji bi dioničari morali imati da bi mogli sazvati skupštinu jer bi im se na taj način zapravo ograničilo njihovo subjektivno pravo koje proizlazi iz navedene odredbe. Dakako, iako se ovaj institut naziva „sazivanje skupštine na zahtjev manjine“, to ne znači da će se njime uvijek koristiti manjinski dioničari, već se samo na taj način propisuje minimum udjela u temeljnom kapitalu koji dioničari moraju držati da bi mogli zahtijevati sazivanje glavne skupštine. Svrha ovog instituta je zaštita imovinskih i upravljačkih prava dioničara ako bi uprava, izvršni direktori te nadzorni odnosno upravni odbor, propuštanjem sazivanja glavne skupštine postupali protivno interesima dioničara, ali i samog društva.⁷⁴

Za određivanje imaju li dioničari udjele u temeljnom kapitalu potrebne za sazivanje skupštine, mjerodavno je stanje temeljnog kapitala upisano u sudski registar u trenutku podnošenja zahtjeva, pri čemu tražena visina udjela u temeljnom kapitalu mora postojati samo u vrijeme kada oni podnose zahtjev, ali ne i u vrijeme kada se glavna skupština održava jer se na taj način štiti pravo dioničara da raspolažu svojim dionicama.⁷⁵

Odredba čl. 278. st. 1. implicitno propisuje pretpostavke koje dioničari moraju ispuniti kako bi glavna skupština bila sazvana na njihov zahtjev, a to su da se zahtjev podnosi u pisanom obliku upravi odnosno izvršnim direktorima, zatim se u zahtjevu mora navesti svrha i razlog sazivanja

⁷² Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1306.

⁷³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 278. st. 1.

⁷⁴ Barbić, *op.cit.* bilj.1., str. 1307.

⁷⁵ *Ibid.* str. 1308.

glavne skupštine, te naposljetku, dioničari bi trebali dostaviti dokaze kojima potvrđuju da su imatelji onog broja dionica koji je potreban da bi se na njihov zahtjev mogla sazvati skupština. Dakle, u pisanom zahtjevu upućenom upravi odnosno izvršnim direktorima, dioničari bi morali uvjeriti upravu odnosno izvršne direktore da postoji valjan razlog koji opravdava sazivanje glavne skupštine, no treba voditi računa o nadležnostima glavne skupštine, pa tako niti dioničari ne mogu tražiti sazivanje glavne skupštine kako bi ona donijela odluku o nekom pitanju koje ne ulazi u njenu nadležnost. Iznimno, dioničari mogu tražiti sazivanje glavne skupštine kako bi se donijela odluka o postupcima uprave koji duboko diraju u prava i interese dioničara.⁷⁶ U pravilu bi dioničari morali predložiti dnevni red skupštine koju sazivaju, međutim ZTD ne traži od dioničara da u zahtjev stave i prijedloge odluka koje bi trebalo donijeti, osim u slučajevima izmjene statuta ili sklapanja ugovora za koje je potrebna suglasnost glavne skupštine.⁷⁷

O zahtjevu dioničara za sazivanjem glavne skupštine, uprava i izvršni direktori odlučuju onako kako i inače odlučuju. Iako ZTD izričito ne propisuje vrijeme u kojem uprava tj. izvršni direktori moraju odlučiti o sazivanju skupštine, sudska praksa je zauzela stav kako je primjeren rok za sazivanje skupštine 15 dana od podnošenja zahtjeva. Dioničari mogu u svojem zahtjevu postaviti rok u kojem bi uprava ili izvršni direktori morali donijeti odluku o sazivanju skupštine, međutim, stav je sudova da taj rok također ne može iznositi kraće od 15 dana.⁷⁸ Kada bi uprava odnosno izvršni direktori odbili zahtjev dioničara za sazivanjem glavne skupštine ili o njemu ne bi odlučili u primjerenom roku, tada dioničari imaju pravo obratiti se mjesno nadležnom trgovačkom sudu da odluči hoće li ovlastiti dioničare na sazivanje glavne skupštine. ZTD ne propisuje rok u kojem se dioničari trebaju obratiti trgovačkom sudu, međutim prema Barbiću, vodeći se relevantnom sudskom praksom, taj rok traje 30 dana od dana kada je uprava izvijestila dioničare kako je njihov zahtjev odbijen, odnosno od dana kada je istekao rok da uprava sazove glavnu skupštinu na zahtjev dioničara.⁷⁹ Sukladno odredbi članka 40. ZTD-a, o postavljenom zahtjevu dioničara sud odlučuje u hitnom izvanparničnom postupku, pri čemu rok za žalbu iznosi osam dana, a viši sud mora o žalbi odlučiti u roku od 30 dana.⁸⁰ Odredba čl. 278. st. 3. ZTD-a, propisuje kako sud pri donošenju odluke o postavljenom zahtjevu dioničara, istovremeno može imenovati predsjednika glavne skupštine, te kako se, ukoliko prihvati zahtjev dioničara, u pozivu za održavanje tako sazvane glavne skupštine mora navesti da se ista saziva

⁷⁶ *Ibid.* str. 1311.

⁷⁷ *Ibid.* str. 1310.

⁷⁸ *Ibid.* str. 1312.

⁷⁹ *Ibid.*

⁸⁰ *Ibid.* str. 1313.

po ovlasti suda te poslovni broj i datum odluke kojom je ovlast dana.⁸¹ Odredbom članka 278. stavka 4. ZTD-a propisano je kako troškove sazivanja skupštine od strane dioničara snosi samo društvo, kao i sudske troškove ukoliko je skupština sazvana na zahtjev dioničara temeljem ovlasti koju su u izvanparničnom postupku ishodili od nadležnog trgovačkog suda.⁸²

4.2.4. Ostali ovlaštenici

Gore pobrojani i detaljnije opisani ovlaštenici za sazivanje glavne skupštine dioničkog društva na taj način djeluju dok god društvo postoji i redovito posluje, no ako nastanu određeni razlozi za prestanak društva kod kojih je potrebno provesti postupak likvidacije društva, tada vođenje poslova društva za vrijeme trajanja postupka likvidacije vode likvidatori. Tu funkciju će u pravilu obavljati članovi uprave odnosno izvršni direktori, ali je također moguće da se statutom ili odlukom glavne skupštine društva likvidatorima imenuju neke druge osobe te ih na zahtjev nadzornog ili upravnog odbora, odnosno dioničara čiji udjeli zajedno čine najmanje 5% temeljnog kapitala ili najmanje 500.000,00 EUR, može imenovati i sud.⁸³ Kada su u društvu imenovani likvidatori, oni zauzimaju položaj uprave odnosno izvršnih direktora, slijedom čega imaju ovlast sazvati glavnu skupštinu.

Ako nad društvom bude otvoren stečajni postupak, sve ovlasti svih organa društva prelaze na stečajnog upravitelja, pa tako dolazi do stanja u kojem su u jednoj osobi objedinjene ovlasti organa društva na sazivanje glavne skupštine pri čemu ujedno glavnu skupštinu čini ta osoba, stečajni upravitelj, koji je jedini ovlašten i sazvati glavnu skupštinu.⁸⁴

Kroz obradu posebnih zakonskih razloga za sazivanje glavne skupštine navedeni su i ostali ovlaštenici na sazivanje glavne skupštine dioničkih društava koja imaju određene posebnosti uređene posebnim zakonima, pa tako primjerice Hrvatska narodna banka i posebna uprava kreditne institucije imaju ovlast sazvati skupštinu dioničkog društva-kreditne institucije, HANFA ima ovlast posebnoj upravi društva za osiguranje naložiti sazivanje glavne skupštine, te bi i sama bila ovlaštena sazvati glavnu skupštinu društava koja upravljaju obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, te je u postupku nadzora nad faktoring-društvom i leasing-društvom ovlaštena naložiti tome društvu sazivanje glavne skupštine.⁸⁵

⁸¹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 278. st. 3.

⁸² Zakon o trgovačkim društvima, čl. 278. st. 4.

⁸³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 371.

⁸⁴ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1314.

⁸⁵ *Ibid.* str. 1314.-1316.

Izuzev navedenih ovlaštenika za sazivanje skupštine, ZTD propisuje iznimku kada će glavna skupština moći biti održana i donositi valjane odluke i kada nije sazvana od strane ovlaštenih osoba ili ako nije sazvana sukladno odredbama ZTD-a. Tako je odredbom čl. 277. st. 9. propisano, cit.: „*Ako na glavnoj skupštini sudjeluju ili su zastupljeni svi dioničari, ona može donositi valjane odluke i kada se ne postupi po odredbama Zakona o njezinom sazivanju, ako se nijedan dioničar ne usprotivi donošenju odluka.*“⁸⁶ Dakle, čak i ako skupštinu sazove osoba koja inače ne bi bila ovlaštena na sazivanje skupštine, primjerice jedan dioničar, prokurist, odnosno netko od pojedinačnih članova organa društva, te na takvoj skupštini sudjeluju ili su zastupljeni svi dioničari pri čemu se niti jedan od njih ne protivi donošenju odluka, takva glavna skupština će moći donositi valjane odluke. Kada kažemo da moraju biti zastupljeni svi dioničari, to se odnosi na dioničare svih rodova dionica, redovnih, povlaštenih i onih bez prava glasa. ZTD u ovom slučaju otklanja potrebu za formalnostima u sazivanju glavne skupštine, međutim i ovako održana skupština mora se održati u skladu s odredbama koje propisuju samo održavanje glavne skupštine, jedino što odluke donesene na tako održanoj skupštini neće biti nevaljane iz razloga što se nije poštivalo odredbe o sazivanju glavne skupštine. U praksi se na ovaj način održavaju glavne skupštine društava koja imaju samo jednog člana odnosno dioničara.⁸⁷

4.3. Način sazivanja glavne skupštine

Prvi korak pri sazivanju glavne skupštine je donošenje odluke o njenom sazivanju. Sukladno odredbi čl. 277. st. 3. ZTD-a, u odluci o sazivanju glavne skupštine moraju biti sadržani tvrtka i sjedište društva, vrijeme i mjesto održavanja skupštine te dnevni red glavne skupštine.⁸⁸ Uz odluku o sazivanju, objavljuje se i poziv na sudjelovanje na glavnoj skupštini kojim se provodi sadržaj odluke. Poziv mora sadržavati sve ono što sadržava i odluka o sazivanju glavne skupštine te eventualno dodatne uvjete koji bi morali biti ispunjeni za sudjelovanje na glavnoj skupštini i korištenje pravom glasa.⁸⁹ Također se uz poziv objavljuje i prijedlog odluka koje je na sazvanoj glavnoj skupštini potrebno donijeti.⁹⁰

Glede samog sadržaja odluke i poziva, navođenje tvrtke i sjedišta društva, potrebno je u onoj mjeri koja omogućava informaciju koje društvo održava glavnu skupštinu. Navođenjem dana i

⁸⁶ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 9.

⁸⁷ Barbić, *op.cit.* bilj.1., str. 1316.-1317.

⁸⁸ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 3.

⁸⁹ *Ibid.*

⁹⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 7.

sata početka glavne skupštine određuje se vrijeme njezina održavanja, pri čemu organ koji saziva skupštinu mora paziti da je sazove u primjerno vrijeme, dakle ne u vrijeme blagdana ili praznika, u ranim jutarnjim ili kasnim noćnim satima, te vodeći računa o samom trajanju glavne skupštine.⁹¹ Odredba čl. 277. st. 5. ZTD-a propisuje kako se glavna skupština održava u sjedištu društva ako statutom nije drugačije određeno.⁹² Ako bi statutom društva ili pozivom bili određeni uvjeti koje bi dioničari morali ispuniti da bi sudjelovali na glavnoj skupštini, primjerice prijava za sudjelovanje na skupštini ili dostava dokaza o činjenici da je određena osoba imatelj dionica društva koje saziva skupštinu, u pozivu moraju biti naznačeni ti uvjeti i način na koji se ispunjavaju.

Ako je statutom društva, u skladu s odredbom čl. 289. ZTD-a, određeno kako je za donošenje odluka na skupštini potreban kvorum, tada u pozivu za glavnu skupštinu mora biti određeno kada će se održati naredna glavna skupština ako na prvotno sazvanoj ne bude statutom određenog kvoruma.⁹³

Zakon propisuje da se poziv na glavnu skupštinu obvezno objavljuje u glasilu društva te na internetskoj stranici sudskog registra, a ako su društvu poimence poznati njegovi dioničari, glavna skupština se može sazvati i slanjem poziva preporučenim pismom svakome dioničaru, pri čemu se dan odašiljanja pisma smatra danom objave poziva.⁹⁴ S obzirom da navedenom odredbom ZTD-a nije ostavljena mogućnost da se postupak objave poziva za glavnu skupštinu drugačije odredi statutom, valja napomenuti kako bi bila ništava odredba statuta koja bi predviđala neki drugi način objave poziva na glavnu skupštinu.

4.3.1. Društva dionice kojih su uvrštene na uređeno tržište

Kao što je već opisano, jedno od svojstava dionice jest to što ona predstavlja vrijednosni papir u kojemu su sadržana sva članska prava i obveze člana određenog dioničkog društva. Kako je za razliku od društva s ograničenom odgovornošću te posebice društava osoba, kod dioničkog društva uvelike olakšano kretanje članova u ili iz društva, to je osobito vidljivo kod dioničkih društava dionicama kojih se trguje na uređenom tržištu, a koja imaju određene posebnosti u odnosu na ostala dionička društva, pa tako i posebnosti u pogledu sazivanja glavne skupštine.⁹⁵

⁹¹ Barbić, *op.cit.* bilj., 1. str. 1326.

⁹² Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 5.

⁹³ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 289.

⁹⁴ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 6.

⁹⁵ Petrović *et.al.*, *op.cit.* bilj. 6., str. 163.

Pa tako ZTD odredbom čl. 277. st. 4. propisuje kako za društva dionicama kojih se trguje na uređenom tržištu, uprava, izvršni direktori, nadzorni tj. upravni odbor, uz opće elemente poziva na glavnu skupštinu, moraju navesti i:

- pretpostavke za sudjelovanje na glavnoj skupštini i korištenje pravom glasa kao i prema okolnostima dan do kojeg se društvu mora podnijeti dokaz o pravu sudjelovanja na skupštini ukoliko je društvo izdalo dionice koje glase na donositelja, odnosno dokaz o pohrani dionica,
- postupak glasovanja putem punomoćnika s upućivanjem na formulare koje treba koristiti za davanje punomoći za glasovanje i na način kako se dokaz o imenovanju punomoćnika može elektroničkim putem dostaviti društvu i postupak glasovanja pisanim putem ili putem elektroničke komunikacije ako se statutom za to predviđa odgovarajući oblik korištenja pravom glasa,
- prava dioničara zahtijevati da se neki predmet stavi na dnevni red, pravo na stavljanje prijedloga i prijedloga za izbore i imenovanja, te pravo na obaviještenost
- internetsku stranicu na kojoj su objavljene informacije iz objave poziva na glavnu skupštinu⁹⁶

Odredbom čl. 277. st. 8. ZTD-a, propisano je kako društva dionice kojih su uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja, a koja nisu izdala samo dionice koje glase na ime i nisu poziv za glavnu skupštinu poslala neposredno dioničarima, moraju poziv najkasnije u vrijeme njegove objave dostaviti medijima za koje se polazi od toga da mogu obavijest prenijeti na cijelo područje Europske unije.⁹⁷

Iz odredbe čl. 280.a ZTD-a, razvidno je kako društva dionicama kojih se trguje na uređenom tržištu moraju imati internetsku stranicu⁹⁸ te je navedenom odredbom propisana obveza takvih društava da odmah nakon sazivanja glavne skupštine moraju poduzeti potrebne postupke kako bi na njihovoj internetskoj stranici bili dostupni: sadržaj poziva na glavnu skupštinu, objašnjenje ako se o određenoj točki dnevnog reda ne treba donijeti odluka, dokumentacija koju treba podastrijeti glavnoj skupštini, ukupan broj dionica i prava glasa u vrijeme sazivanja glavne skupštine uključujući odvojene podatke u pogledu svakog roda dionica, te prema okolnostima, formulare koji se moraju upotrijebiti u glasovanju putem punomoćnika ili glasovanjem pisanim putem ili elektroničkom komunikacijom, osim ako se iste neposredno ne dostavlja

⁹⁶ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 4.

⁹⁷ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 277. st. 8.

⁹⁸ Petrović *et.al.*, *op.cit.* bilj.6., str. 164.

dioničarima.⁹⁹ Također, ako dioničari koji drže udjele najmanje u visini 5% temeljnog kapitala zatraže da se određeno pitanje stavi na dnevni red skupštine, svaki takav zahtjev mora se objaviti na internetskoj stranici društva odmah po prispjebu a sve kako bi svim dioničarima bile dostupne informacije potrebne za sudjelovanje u radu glavne skupštine te ostvarivanje svojih članskih prava.

4.4. Rokovi za sazivanje glavne skupštine

ZTD propisuje kako se od dana objave poziva za glavnu skupštinu, u poslovnim prostorijama u sjedištu društva moraju se izložiti za razgledanje dioničarima godišnja financijska izvješća, izvješće o stanju društva ako ga je društvo dužno izraditi, izvješće nadzornog, odnosno upravnog odbora i prijedlog odluke o upotrebi dobiti, kada su predmet razmatranja i/ili odlučivanja na glavnoj skupštini, te se svakom dioničaru na njegov zahtjev mora omogućiti pribavljanje preslika navedenih isprava.¹⁰⁰ Kako bi dioničari imali vremena upoznati se sa sadržajem gore navedenih isprava te općenitim stanjem društva, a sve kako bi bili dovoljno informirani za sudjelovanje, raspravljanje i odlučivanje na glavnoj skupštini, ZTD odredbama kogentne naravi uređuje pitanje rokova koji se moraju poštivati pri sazivanju glavne skupštine. Odredbom čl. 279. st. 1. propisano je kako se glavnu skupštinu mora sazvati najmanje 30 dana prije dana njezina održavanja, pri čemu se u taj rok ne uračunava dan objave poziva.¹⁰¹ Sukladno odredbi čl. 279. st. 4., u taj rok se ne uračunava niti dan kada počinje održavanje glavne skupštine te se taj rok računa unatrag od dana održavanja glavne skupštine. Dakle, između dana kada je objavljen poziv na glavnu skupštinu i dana početka održavanja iste, mora proteći punih 30 dana. Primjerice, ako bi skupština bila sazvana za dan 4. listopada 2024. godine, zadnji dan za objavu poziva za tu skupštinu bio bi 3. rujna 2024. godine. ZTD propisuje da se na računanje rokova kod sazivanja glavne skupštine ne primjenjuju odredbe Zakona o obveznim odnosima o računanju vremena i rokova, te se ti rokovi zbog nedjelje, subote ili praznika ne prebacuju na radni dan koji prethodi ili slijedi nekom takvom danu.¹⁰² Ovdje također razlikujemo društva dionicama kojih se trguje na uređenom tržištu i društva čije dionice nisu uvrštene na uređeno tržište. Naime, odredbom čl. 279. st.4. propisano je kako se statutom društava čije dionice nisu uvrštene na uređeno tržište mogu odrediti i drugačiji načini računanja

⁹⁹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 280.a

¹⁰⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl.277. st. 3.

¹⁰¹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 279. st. 1.

¹⁰² Zakon o trgovačkim društvima, čl. 279. st. 4.

rokova od načina propisanog ZTD-om, ali se ne mogu odrediti kraći rokovi od zakonskih.¹⁰³ Tako bi se statutom navedenih društava mogao urediti način računanja rokova ili bi se moglo odrediti da se na računanje rokova primjenjuje Zakon o obveznim odnosima, u kojem slučaju bi se derogirala odredba čl. 277. st. 4. ZTD-a o uračunavanju subota, nedjelja i drugih blagdana i praznika u trajanje roka, s obzirom da bi se sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima, zadnji dan roka za objavu poziva za glavnu skupštinu prebacivao na radni dan koji mu prethodi ukoliko bi isti padao na neradan dan.¹⁰⁴

Navedeni rokovi za sazivanje glavne skupštine produžuju se ako se za sudjelovanje na glavnoj skupštini moraju ispuniti posebni uvjeti. Odredbom čl. 279. st. 2. propisano je kako se sudjelovanje na glavnoj skupštini te glasovanje na istoj statutom može uvjetovati prijavom dioničara na sudjelovanje na glavnoj skupštini, te kako ta prijava mora prispjeti društvu najkasnije 6 dana prije dana održavanja glavne skupštine, ako statut ne predviđa kraći rok, u koji rok se ne uračunava dan prispjeća prijave društvu. ZTD određuje kako se minimalni rok za sazivanje glavne skupštine produljuje za onoliko dana koliko je određeno za prijavu sudjelovanja ili korištenja pravom glasa.¹⁰⁵ Dakle, ukoliko je statutom propisana obveza prijave sudjelovanja na glavnoj skupštini, utoliko će najkraći rok za sazivanje glavne skupštine iznositi punih 36 dana, odnosno 30 dana kao najkraći rok za sazivanje skupštine, uz dodatni rok od 6 dana za prijavu sudjelovanja.

Posebnim zakonima mogu se za posebne slučajeve sazivanja glavne skupštine propisati i drugačiji rokovi, pa tako Zakon o preuzimanju dioničkih društava odredbom čl. 42. propisuje rok od 14 dana za sazivanje glavne skupštine na kojoj je predviđeno odlučivanje o ograničenjima djelovanja uprave i nadzornog odbora ciljnog društva u slučaju da je u odnosu na to društvo nastala obveza objavljivanja ponude za preuzimanje ili je određena osoba dobrovoljno objavila ponudu za preuzimanje ciljnog društva.¹⁰⁶

4.5. Dnevni red i prijedlozi odluka koje treba donijeti

Neizostavan dio odluke o sazivanju glavne skupštine je i dnevni red, odnosno popis predmeta o kojima glavna skupština treba raspravljati i odlučivati te redosljed kojim će to

¹⁰³ *Ibid.*

¹⁰⁴ Barbić, *op.cit.* bilj. 1., str. 1319.

¹⁰⁵ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 279. st. 2.

¹⁰⁶ Zakon o preuzimanju dioničkih društava, čl. 42.

činiti.¹⁰⁷ Člankom 280. stavkom 4. ZTD-a, određeno je kako na glavnoj skupštini društva nije moguće odlučivati o točkama dnevnog reda koje nisu valjano objavljene. Na taj način se osigurava da se na glavnoj skupštini raspravlja i odlučuje samo o pitanjima koja ulaze u nadležnost glavne skupštine, te se sprječava da se na glavnoj skupštini raspravlja o općenitim temama, a što je sve u skladu s opisanim razlozima za sazivanje glavne skupštine. Gramatičkim, ali i teleološkim tumačenjem navedene odredbe, možemo zaključiti da teme koje nisu navedene u dnevnom redu mogu biti predmet raspravljanja ali se o njima ne može donijeti odluka, a raspravljanje o pitanjima koja nisu na dnevnom redu ne dovodi u pitanje valjanost odluka koje su donesene sukladno objavljenom dnevnom redu.¹⁰⁸

Dnevni red određuje sazivaatelj glavne skupštine, dakle sama glavna skupština ne odlučuje o dnevnom redu, već je vezana odlukom o sazivanju skupštine s određenim dnevnim redom.¹⁰⁹ Međutim, analogno pravu dioničara koji drže 5% udjela na sazivanje glavne skupštine, odredbom čl. 278. st. 2. propisano je kako dioničari čije dionice čine udio od 5% u temeljnom kapitalu mogu na isti način zahtijevati i da se neki predmet stavi na dnevni red i da se to objavi. Nadalje, propisano je kako se za svaki prijedlog dopune dnevnog reda mora dati obrazloženje ili prijedlog odluke, te navedeni zahtjev za dopunom dnevnog reda mora u društvo prispjeti barem 24 dana prije održavanja skupštine, a kod društava dionicama kojih se trguje na uređenom tržištu, taj rok je 30 dana prije održavanja skupštine, te se kao i kod računanja rokova za sazivanje skupštine, u taj rok ne uračunava dan kada je zahtjev prispio društvu.¹¹⁰ U svezi s time, odredbom čl. 280. st. 1. određeno je kako se u slučaju da dioničari iskoriste svoje pravo i dopune dnevni red na opisani način, ta dopuna mora biti objavljena zajedno s pozivom na glavnu skupštinu ili na drugi prikladan način odmah nakon što prijedlog za dopunu dnevnog reda prispije društvu, pri čemu se pri objavi primjenjuju odredbe čl. 277. st. 6. i 8. ZTD-a, ovisno o tome radi li se o društvu dionicama kojih se trguje na uređenom tržištu ili ne, te objava i dostava medijima mora biti učinjena na isti način kao i u pogledu objave poziva na glavnu skupštinu.¹¹¹

U slučaju prijenosa dionica manjinskih dioničara, odnosno tzv. *squeeze-out*-a, u objavi dnevnog reda glavne skupštine koja odlučuje o navedenom prijenosu mora biti navedeno i ime i prezime

¹⁰⁷ Barbić, *op.cit.* bilj.4., str. 1331.

¹⁰⁸ *Ibid.* str. 1334.

¹⁰⁹ *Ibid.* str. 1332.

¹¹⁰ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 278. st. 2.

¹¹¹ *Ibid.* čl. 280. st. 1.

glavnog dioničara, tj. njegova tvrtka i sjedište ako je isti pravna osoba, te iznos otpremnine određen od glavnog dioničara.¹¹²

Uprava i nadzorni odnosno upravni odbor moraju za svaku točku dnevnog reda o kojoj će glavna skupština odlučivati, navesti i prijedlog odluke što ih treba donijeti.¹¹³ Prijedlozi odluka mogu se dati na način da se za svaku točku dnevnog reda stavi jedan prijedlog odluke ili se mogu staviti alternativni prijedlozi, pa čak i eventualno kumulirani prijedlozi tako da ukoliko se ne usvoji odluka koja je predložena kao prvenstvena, utoliko se predlaže druga kao podređna.¹¹⁴ U određenim slučajevima, ZTD izrijeком propisuje za koje vrste odluka se moraju dati prijedlozi odnosno što ti prijedlozi moraju sadržavati, pa se tako kod izmjene statuta društva mora objaviti i prijedlog predložene izmjene, kod davanja suglasnosti na ugovor za koji je ista potrebna za njegovu valjanost potrebno je navesti bitan sadržaj ugovora, kod izbora članova nadzornog tj. upravnog odbora te revizora društva, prijedlog mora sadržavati njihovo ime i prezime, prebivalište i zanimanje, a ako je predložen revizor koji je pravna osoba, tada se mora navesti njegova tvrtka i sjedište.¹¹⁵ Kada glavna skupština odlučuje o povećanju temeljnog kapitala ulozima, tada se u prijedlogu te odluke moraju navesti iznos za koji će se temeljni kapital povećati i to na način da se navede postojeći iznos temeljnog kapitala, iznos za koji se isti povećava, te iznos temeljnog kapitala nakon predloženog povećanja.¹¹⁶ Kod odlučivanja o uvjetnom povećanju temeljnog kapitala, prijedlog odluke mora sadržavati svrhu povećanja, osobe koje iz toga imaju pravo prvenstva upisa dionica, iznos za koji se izdaju dionice ili osnovu temeljem koje se taj iznos izračunava.¹¹⁷ Ako je predmet odluke glavne skupštine smanjenje temeljnog kapitala, tada prijedlog te odluke mora sadržavati svrhu i način smanjenja temeljnog kapitala.¹¹⁸

Kako bi dioničari u potpunosti koristili svoja upravljačka prava, ZTD predviđa da na svaki prijedlog odluke koji je dala uprava, izvršni direktori, te nadzorni i upravni odbor, dioničari mogu staviti svoj obrazloženi protuprijedlog. Dioničari mogu svoje protuprijedloge dati na samoj glavnoj skupštini, ali i prije održavanja glavne skupštine, u kojem slučaju se dioničaru ne može oduzeti pravo stavljanja protuprijedloga na glavnoj skupštini ako nije dao svoj

¹¹² *Ibid.* čl. 300.h st. 1.

¹¹³ *Ibid.* čl. 280. st. 2.

¹¹⁴ Barbić, *op.cit.* bilj.1., str. 1335.

¹¹⁵ *Ibid.* str. 1336.

¹¹⁶ *Ibid.* str. 1434.

¹¹⁷ *Ibid.* str. 1461.

¹¹⁸ Petrović *et.al.*, *op.cit.* bilj.6., str. 159.-160.

protuprijedlog prije održavanja skupštine. Zakon propisuje kada dioničari koriste svoje pravo stavljanja protuprijedloga prije održavanja glavne skupštine tada svaki dioničar može 14 dana prije njena održavanja, dostaviti obrazloženi protuprijedlog odluke, pri čemu se kao što je već rečeno o računanju rokova, dan prispjeća protuprijedloga društvu ne uračunava u taj rok. Kod društava čije dionice su uvrštene na uređeno tržište, protuprijedlog mora biti dostupan na internetskim stranicama društva.¹¹⁹ Iako se dužnost obrazlaganja protuprijedloga može tumačiti kao nametanje dodatne obveze dioničarima, zapravo se na taj način svakom dioničaru daje mogućnost da smislenim i valjano obrazloženim prijedlozima odluka utječu na donošenje odluka koje idu u korist društva ali i njegovih dioničara. Iznimno, ZTD odredbom čl. 282. st. 2. propisuje slučajeve kada se protuprijedlozi i obrazloženja ne moraju učiniti dostupnima, a to su: ako bi se objavom počinilo kazneno djelo ili prekršaj, ako bio protuprijedlog doveo do odluke koja bi bila protivna zakonu ili statutu, ako obrazloženje u bitnome sadrži očito pogrešne podatke ili podatke koji mogu zavesti dioničare, ako je protuprijedlog koji je utemeljen na istom činjeničnom stanju već priopćen glavnoj skupštini, ako je isti protuprijedlog s bitno istim obrazloženjem u posljednjih 5 godina najmanje dva puta bio priopćen glavnoj skupštini i za njega su se izjasnili dioničari čije dionice čine manje od 5% temeljnog kapitala, ako je vidljivo da dioničar neće sudjelovati na glavnoj skupštini, niti će imati zastupnika, te ako u posljednje 2 godine na 2 glavne skupštine dioničar nije sam ni preko zastupnika stavio neki protuprijedlog kojega je priopćio. Također, obrazloženje protuprijedloga ne treba se objaviti ako sadrži više od 5.000 znakova.¹²⁰ ZTD odredbom čl. 283. propisuje kako prijedlozi dioničara o izboru ili imenovanju članova nadzornog odnosno upravnog odbora ili revizora društva, ne trebaju biti obrazloženi.¹²¹

5. Posljedice nepoštivanja odredbi o sazivanju glavne skupštine

Kako gore opisane odredbe ZTD-a o postupku pri sazivanju glavne skupštine ne bi ostale samo mrtvo slovo na papiru, te kako bi se osiguralo poštivanje navedenog postupka, ZTD propisuje određene posljedice koje će pratiti odluke nevaljano sazvane glavne skupštine, a koje će ovisno o vrsti povrede biti ništetne ili pobojne. Ništetna bi bila odluka glavne skupštine koju pravni poredak ne bi priznao zbog toga što ista sadrži teški pravni nedostatak bez obzira na to

¹¹⁹ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 282. st. 1.

¹²⁰ *Ibid.* čl. 282. st.2.-3.

¹²¹ *Ibid.* čl. 283.

je li riječ o njezinoj formalnoj ili materijalnoj mani.¹²² S druge strane, pobjojna bi bila odluka koja zbog svoje protupravnosti nije nišetna *ex lege*, pa postojanje razloga zbog kojeg bi mogla biti pobijana nema neposredni učinak na njenu valjanost, kao u slučaju nišetnosti, sve dok je netko uspješno ne pobije.¹²³ Valja napomenuti da je nišetnost iznimka, a pobjojnost odluke pravilo.¹²⁴

Zakon o trgovačkim društvima taksativno navodi razloge nišetnosti odluka glavne skupštine, pri čemu je glede posljedica nepoštivanja odredbi o sazivanju glavne skupštine bitna odredba čl. 355. t. 1. koja propisuje da je između ostalih navedenih razloga, odluka glavne skupštine nišetna ako je donesena na glavnoj skupštini koja nije sazvana na način propisan u članku 277. stavku 2., 3. i 6. ZTD-a, osim ako su na njoj sudjelovali svi dioničari.¹²⁵ Dakle, nišetne će biti odluke glavne skupštine koju nisu sazvale ovlaštene osobe, odnosno odluke glavne skupštine o sazivanju koje nije donesena odluka. Nišetne će biti i odluke glavne skupštine za koju odluka o sazivanju, odnosno poziv nisu bili propisanog sadržaja niti su objavljene na način propisan ZTD-om, uključujući i poziv poslan preporučenim pismom.

Iznimno, ZTD odredbom čl. 277. st. 9. propisuje kako će i u slučaju povrede odredbi o sazivanju glavne skupštine koje bi za posljedicu imale nišetnost odluka tako sazvane glavne skupštine, te odluke biti valjane ako su na glavnoj skupštini sudjelovali ili bili zastupani svi dioničari, te ako se nijedan dioničar ne usprotivi donošenju odluka.¹²⁶ Međutim, ne moraju se svi dioničari usuglasiti sa svim odlukama, već je bitno da se nijedan ne protivi samom donošenju odluka.

Ako se pri sazivanju glavne skupštine nije postupalo sukladno odredbi čl. 277. st. 6. ZTD-a koja uređuje način objave poziva, nitko se ne može pozvati na nišetnost odluka tako sazvane skupštine ako su s tim odlukama suglasni dioničari koji nisu uredno pozvani na glavnu skupštinu. Protekom roka od 3 godine od upisa odluke glavne skupštine u sudski registar, nitko se ne može pozivati na nišetnost odluke iako postoji razlog za nišetnost propisan navedenom odredbom čl. 355. t. 1.¹²⁷

¹²² Barbić, *op.cit.* bilj.1., str. 1514.

¹²³ *Ibid.* str. 1548.

¹²⁴ *Ibid.* str. 1514.

¹²⁵ Zakon o trgovačkim društvima, čl. 355. t. 1.

¹²⁶ *Ibid.* čl. 277. st. 9.

¹²⁷ *Ibid.* čl. 356. st. 2.

Ako se pri sazivanju glavne skupštine na drugi način prekrše odredbe ZTD-a o sazivanju glavne skupštine, osim na načine predviđene odredbom čl. 355. t. 1. u svezi s odredbom čl. 277. st. 2., 3. i 6., posljedica neće biti ništetnost, već će odluke na toj nevaljano sazvanoj skupštini biti pobjodne. Tako će primjerice sazivanje skupštine ne vodeći računa o strogim rokovima za sazivanje iste, sazivanje skupštine izvan sjedišta društva, sazivanje skupštine od strane dioničara bez suglasnosti suda za posljedicu imati pravo osoba ovlaštenih na pobijanje da tužbom od nadležnog suda zahtijevaju utvrđenje ništetnom odluke glavne skupštine, te će ako isti uspiju u sporu, predmetna odluka biti ništetna od donošenja, odnosno *ex tunc*.¹²⁸

¹²⁸ Barbić, *op.cit.* bilj.1., str. 1622.

6. Zaključak

Dioničko društvo kao trgovačko društvo, društvo kapitala, u kojem dioničari sudjeluju s ulozima u temeljnome kapitalu podijeljenom na dionice, temelj je gospodarskih sustava slobodnog tržišta. Odvojenost subjektiviteta članova (dioničara) od subjektiviteta društva vidljiva je iz činjenice da društvo vode, zastupaju i njegovo poslovanje u ime dioničara nadziru organi sa strogo podijeljenim ovlastima, pa tako razlikujemo nadležnosti uprave i nadzornog odbora u dualističkom konceptu ustroja, te izvršnih direktora i upravnog odbora u monističkom konceptu ustroja dioničkog društva. No, organ koji je zajednički dioničkim društvima neovisno o njihovom odabranom modelu ustroja jest glavna skupština. S obzirom na prisilnopravnu narav odredbi o razgraničenju nadležnosti između organa u dioničkom društvu, možemo zaključiti kako se nadležnosti glavne skupštine uglavnom odnose na strateška pitanja koja će usmjeriti poslovanje društva u nekom određenom razdoblju. Slijedom navedenoga, očito je kako će dioničari društva biti ti koji će sudjelovanjem u glavnoj skupštini društva utvrditi smjer kojim društvo treba ići, te dati svoje odobrenje na poslovanje društva u proteklom razdoblju.

Dakle, razvidno je da je glavna skupština dioničkog društva organ u kojem su okupljeni članovi društva odnosno dioničari koji kroz raspravljanje i odlučivanje na glavnoj skupštini upražnjavaju svoja upravljačka prava u društvu.

Prvi korak u sudjelovanju dioničara u poslovanju dioničkog društva je sazivanje glavne skupštine kako bi se dioničarima omogućilo mjesto i vrijeme u kojem će aktivno doprinosti radu društva. Navedeni razlozi za sazivanje glavne skupštine upućuju na zaključak da svrha glavne skupštine nije puko okupljanje dioničara kako bi raspravljali o raznim temama, već raspravljanje i odlučivanje o stvarima koje ulaze u nadležnost glavne skupštine. Kroz prikazani krug osoba ovlaštenih na sazivanje glavne skupštine vidimo tko sve i pod kojim uvjetima može, uz poštivanje razloga za sazivanje glavne skupštine, istu sazvati i objaviti dnevni red sa pitanjima koja su u datom trenutku bitna za poslovanje društva. Kako bi dioničari mogli biti pripremljeni za sudjelovanje na glavnoj skupštini, ali što je još važnije, kako bi se svim dioničarima pod jednakim uvjetima omogućilo sudjelovanje na glavnoj skupštini, Zakon o trgovačkim društvima predviđa strogi režim rokova i načina objave poziva na glavnu skupštinu, a sve u svrhu osiguravanja svakom dioničaru da u potpunosti koristi svoja upravljačka prava koja je stekao ulaganjem kapitala u društvo, pri čemu se vodi računa o posebnostima društava dionicama kojih se trguje na uređenom tržištu.

Konačno, kratkim pregledom ništetnosti i poboynosti odluka glavne skupštine koja nije sazvana na zakonom propisani način, razvidna je namjera zakonodavca da utvrđivanjem kogentnih normi o sazivanju glavne skupštine, osigura pravilnu primjenu odredaba Zakona o trgovačkim društvima i to pogotovo donošenja bitnih odluka za funkcioniranje samog društva na glavnim skupštinama, a koje neće biti pravno valjane ako su donesene na nezakonito sazvanoj glavnoj skupštini društva.

7. Literatura

Stručna literatura:

1. Barbić, J., Pravo društava, Knjiga druga, Društva Kapitala, Svezak I., Dioničko društvo, Sedmo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 2020.
2. Petrović, S., Ceronja, P., Osnove prava društava – Deveto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2019.
3. Kruhek, D., Razlike između glavne skupštine dioničkog društva i skupštine društva s ograničenom odgovornošću, Diplomski rad, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2022.

Pravni propisi:

1. Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Narodne novine 108/2012, 144/2012, 81/2013, 112/2013, 121/2013, 78/2015, 71/2015, 114/2022),
2. Zakon o kreditnim institucijama (Narodne novine 159/2013, 19/2015, 102/2015, 15/2018, 70/2019, 47/2020, 146/2020, 151/2022),
3. Zakon o osiguranju (Narodne novine 30/2015, 112/2018, 63/2020, 133/2020, 151/2022),
4. Zakon o preuzimanju dioničkih društava (Narodne novine 109/2007, 36/2009, 108/2012, 90/2013, 99/2013, 148/2013),
5. Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine 111/1993., 34/1999., 121/1999., 52/2000., 118/2003., 107/2007., 164/2008., 197/2009., 111/2012., 12/2011., 68/2013., 110/2015., 40/2019., 34/2022., 114/2022., 18/2023., 130/2023.)
6. Zakon o tržištu kapitala (Narodne novine 65/2018, 17/2020, 83/2021, 151/2022)